

9 maddede bir İstanbul efsanesi Akbil

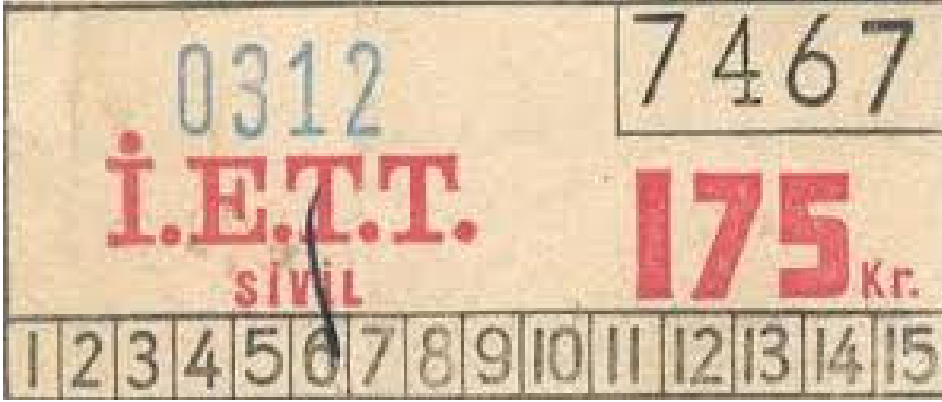
Oktay Volkan Alkaya (mailto:oktay.alkaya@radikal.com.tr)

Radikalist / 02/01/2015

1994'teki deneme seferlerinden sonra 1995'te ilk defa İDO deniz otobüslerinde kullanılmaya başlanan Akbil, 20 yıllık macerasını 2015 yılında kesin olarak noktaladı. Peki 20 yılda Akbilli hayat nasıl geldi geçti? İşte 9 maddede bir İstanbul efsanesi Akbil!

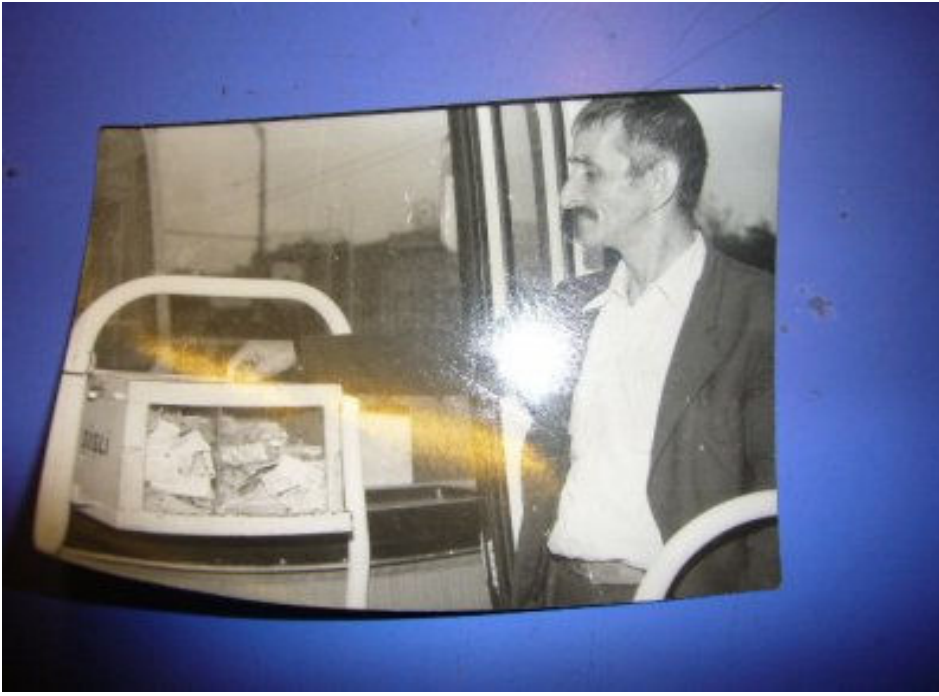
20 yıllık bir İstanbul masalı Akbil, şekliyle şemaliyle, doldurulmasıyla basılmasıyla herkesin en az bir kez elinden geçmiş olan, adeta ailemizden biri. Full Akbil, Öğrenci Akbili, Aktarmalı Akbil... Her ne dersiniz deyin, 1996'da başladığı yolculuğun sonuna geldi İstanbul'un 20 yıllık efsanesi. İlk çıktığında büyük bir devrim gibi gözükken ancak günümüzde ilkel kalan Akbillere veda niteliğinde bir liste hazırladık. İşte dünden bugüne 9 maddelik bir Akbil resitali.

1. Akbilden önce

Akbil öyle bir milat ki İstanbul toplu taşıması için, öncesinde nasıl bir sistem olduğunu genç neslin çoğu hatırlamıyor. Öncelikle buradan başlamak lazım. Akbilden önce, sadece "bil" yani bilet sistemi vardı. Saman kağıdından dünyanın en kalitesiz hamuruyla yapılan bu biletler ıslandığı anda yok olma özelliğine sahipti. Bu sebeple özellikle yağmurlu havalarda bileti muhafaza etmek ustalık isterdi.

2. Bir şehir masalı: Bilet kutusu

İşin içinde bilet olunca tabii bir de biletin nasıl kullanıldığı da önemli bir konu. Eskiden şoförün hemen yanında bilet kumaraları yer alırdı. Bu kumbaralar dolduğu zaman ne olduğunu kimse pek bilmiyordu, ardından ateşli kutular peydah oldu. İçinde ateş yanan metal kutular içine bilet atıldığında biletin yakılarak yok olmasını sağlıyordu. Ancak bu kutunun ısı yalıtımının pek sağlıklı olmaması sebebiyle zaman zaman ön sıralarda sıkışanların dağlandığı da oluyordu. Hatta atkısının, fularının ucunu bu kutuya kaptıranlar yanma tehlikesi bile atlatıyordu.

3.Akbil'e karşı yeni bilet

1996 yılında Akbil yaygın olarak kullanılmaya başladığında bir anda saman kağıdı biletler gözden düştü. Akbil hem rahat taşınması hem de daha ekonomik olması sebebiyle bir anda herkesin gözdesi olmuştu. Bunun üzerine belediye bir yenilik gerçekleştirerek, eski saman kağıdı biletleri bir kenara bırakıp yeni nesil gıcır gıcır renkli biletler çıkartmıştı. Bu yeni biletler, yeni bilet kutusuyla otobüslerde yerini aldığında herkes artık sistemin bu şekilde devam edeceğine inanmıştı.

4. Cepenin diğer yanından şehitler: Muavinler

Halk Otobüsleri Akbillerin açtığı ikinci bir cephe konumdaydı ve burada Akbil'in en çok canını yaktığı kesim muavinlerdi. Belediye otobüslerinde muavin sistemi yıllar önce kalkmasına rağmen Halk Otobüsü muavinleri 2000'li yıllarda bile varlığını sürdürmüştü hatta bazı hatlarda 2010 yılına kadar var olmuşlardı. Muavin neydi? Muavin sevgiydi, emektir... Bileti olmayın kapı dışarı edilmemesi için adeta bir emniyet subabıydı muavinler. cebinde parası olan herkesin ulaşım hakkını koruyan değerli şahsiyetlerdi. Parasını veren otobüse binebiliyordu. Sonra Akbil geldi ve muavinlerin nesli hızla tükendi. Şimdi o muavinler nerededir ne yapıyordur bilinmez ancak cebimizde paramız olup da ulaşım kartlarımızda bakiye kalmadığında gözlerimiz hep bir muavin arar durur...

5. Akbil çakallıkları

Akbil biraz teknoloji yüzü görmüş bir cihaz olmasından ötürü kandırılması Türk insanı için son derece basit bir meretti. Şeytanın aklına gelmeyecek türlü fikir ve hilelerle aşılın boş akbil sorunu zaman içerisinde, akbil sesinin taklit edilmesine kadar varan garip hareketlere uzanmıştı. Akbil artık Türk insanının mücadele ettiği bir sisteme dönüşmüştü. Peki ya bilet öyle miydi? Sahtesini basmak dışında bir çözümü yoktu biletin. Bilet kül yutmaz, bilet kandırılmaz bir sistemdi.

6. Basma meselesi

Akbil yapı itibariyle sürttürülen bir cihaz değildi. Akbil basılan bir meretti. Akbili basmak da çeşitli laf şakalarına da yol açabiliyordu. Bir otobüs dolusu insanın basma, basılma, bastırma hevesleri gülme krizlerine yol açan muhabbetlerin dönmesine sebep oluyordu.

7. Her cepte akbil, her cebe akbil

Akbil sıklıkla anahtarlık niyetine kullanılan bir cihazdı. Özellikle otobüse arka kapıdan binip Akbilini uzatan insanların anahtar şıkırtıları, kulaklardan kolay silinmeyecek anılar arasında yer alıyordu. Anahtarlıktan sonra öğrenci kartlarında ve daha pek çok kartta yerini alan Akbil, her cebe giriyor, her cepte yerini alıyordu. İşi abartanlar kolye ve Çakmak olarak bile kullanmıştı!

8. Bir efsanenin sonu

Akbil kullanımı özellikle 2000'li yılların ikinci yarısından sonra büyük bir düşüşe geçmişti. Artık yeni moda ulaşım kartı kullanılmaktı. Kartlar akbil gibi düğme şeklinde çıkıntıları olmadığı için daha rahat taşınıyor ve daha pratik kullanılıyordu. Ancak yıllarca Akbille alışan İstanbullular uzun süre Akbillerin ulaşım kartlarıyla birlikte kullanılmalrı için adeta direndiler. Bu da hem akbil hem de ulaşım kartıyla çalışan kutuların ortaya çıkmasına sebep oldu.

9. Kral öldü yaşasın yeni kral!

Bir zamanlar biletlerin havada uçtuğu otobüslerde 20 yıldır egemenlik kuran Akbil efsanesi artık tamamıyla tedavülden kalktı. 2015'in ilk günlerinde uygulamaya konulan sistemle birlikte artık İstanbul'da toplu taşımanın kralı: İstanbulkart oldu. Bu yeni sistem kaç yıl varlığını korur bilinmez ama, Akbil dilimize öyle bir yerleşmiş durumda ki bundan sonra derimize çip bile taksalar bize her ulaşım yolu Akbil'dir, Akbillidir artık...

(<https://plus.google.com/111139069635417829913>)